

INFORME DE L'ESTRATÈGIA DE CANVI CLIMÀTIC I ENERGIA DE LA COMUNITAT VALENCIANA

1 Per què una Estratègia de Canvi Climàtic i Energia

El canvi climàtic és un dels principals reptes als quals s'enfronta actualment la societat. Tal com reflecteix el Cinquè informe del Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC), el calfament del sistema climàtic és inequívoc, i té una clara influència humana. L'emissió contínua de gasos d'efecte d'hivernacle (d'ara en avant GEH) està causant un calfament superior i canvis duradors en tots els components del sistema climàtic, la qual cosa farà que augmente la probabilitat d'impactes greus per a persones i ecosistemes.

La Comunitat Valenciana està situada en un territori molt vulnerable al canvi climàtic. Entre les evidències del canvi climàtic i els efectes que presenta trobem:

- l'augment general de les temperatures,
- la disminució de les precipitacions,
- l'aridificació del territori,
- l'augment del nivell del mar,
- l'aparició d'espècies invasores noves, de plagues i de malalties noves
- l'augment de la intensitat dels esdeveniments extrems, com ara onades de calor.

Les eines amb les quals ens podem enfrontar al canvi climàtic són, conjuntament, la **mitigació** de les emissions i l'**adaptació** als efectes d'aquestes, però perquè aquestes mesures siguin efectives calen polítiques transversals i cooperació a totes les escales.

Segons la definició d'aquests termes del Panel Intergubernamental del Canvi Climàtic, l'IPCC, la mitigació és la intervenció antropogènica per a reduir les fonts o millorar els embornals de GEH i l'adaptació és el fenomen d'ajust en els sistemes naturals o humans en resposta a estímuls climàtics previstos, o als efectes d'aquests, que mitiga els danys o explota les oportunitats beneficioses.

Per a promoure l'acció coordinada en la lluita contra el canvi climàtic és imprescindible disposar d'una estratègia d'actuació, ja que els agents implicats en la matèria són múltiples i molt variats. Per a l'elaboració i aprovació d'aquest instrument, es va considerar necessària la creació d'una estructura orgànica que estudiara, proposara i coordinara les mesures necessàries per a donar una resposta institucional adequada i integral: la Comissió de Coordinació de Polítiques de Canvi Climàtic de la Comunitat Valenciana, presidida pel Secretari Autònic de Medi Ambient. La Comissió està formada pels representants dels diferents departaments del Consell amb competències que poden tindre rellevància en mitigació o adaptació al canvi climàtic garantint l'adequada **coordinació** de les polítiques de canvi climàtic i va acordar l'aprovació d'una nova estratègia d'actuació davant del canvi climàtic que substituïska l'estratègia vigent i que integre les polítiques d'energia en el mateix document.

Un alineament més elevat d'energia, clima i polítiques ambientals poden maximitzar els beneficis i accelerar la transició a una economia hipocarbònica, sostenible i competitiva. Així com, l'**educació ambiental** a la ciutadania i la **conscienciació de la societat**, ja que una de les eines més potents quan parlem de canvi climàtic, és el canvi de costums, el canvi en les formes de producció, consum i viatges, entre d'altres. En definitiva, el **canvi en la forma de ser i viure** mitjançant la sensibilització, per tal d'aconseguir el canvi social necessari i una transició ecològica justa i sostenible.

2 Procés d'elaboració

En 2015, la Comissió de Coordinació de Polítiques de Canvi Climàtic de la Comunitat Valenciana (CCPCCCV), a la vista dels objectius establits en l'acord de la COP 21 de París i del baix grau d'execució de l'Estratègia 2013-2020 vigent, va proposar la revisió de l'Estratègia per a elaborar una nova estratègia conjunta amb energia, per ser el sector energètic clau en el compliment dels compromisos de reducció de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH). Des de 2015, han sigut sis les reunions de la CCPCCCV celebrades.

En el Seminari de Govern d'estiu de 2016, un dels compromisos adquirits va ser la revisió i actualització de l'Estratègia Valenciana de Canvi Climàtic 2016-2020-2030, integrant l'Estratègia Valenciana de l'Energia (Conselleria d'Economia Sostenible) obrint el procés d'elaboració a la participació de la societat civil, científica, universitària...

Per a l'elaboració de la nova Estratègia, la direcció general de Canvi Climàtic i Qualitat Ambiental, ha contactat amb tots els departaments del Consell que pogueren desenvolupar polítiques de mitigació, adaptació, investigació o sensibilització sobre canvi climàtic i, després d'un seguiment exhaustiu, es va obtenir la informació requerida que va permetre elaborar el primer esborrany de l'Estratègia que es va presentar el 19 de gener de **2017 al Consell Assessor i de Participació del Medi Ambient** (CAPMA), l'òrgan assessor on participen institucions i entitats públiques i privades en matèria de medi ambient.

Aquell 19 de gener de 2017, es va acordar la constitució d'una Comissió de treball de canvi climàtic que garantira el seguiment en l'elaboració de l'Estratègia Valenciana de Canvi Climàtic i Energia en un procés participatiu.

Representants de la direcció general de Canvi Climàtic i Qualitat Ambiental, han mantingut reunions individuals amb els departaments participants en l'Estratègia, per a consensuar una versió del text, mesures i actuacions, abans de ser sotmeses a la revisió en la reunió de la comissió tècnica del CAPMA, on tots aquells interessats han pogut participar.

En aquest procés, realitzat **per primera vegada en la Comunitat Valenciana, han participat**, entre altres, representants de la Federació Valenciana de Municipis i Províncies, de la CEV (associació més representativa d'empresaris de la Comunitat Valenciana), representants de les associacions de veïns de la Comunitat Valenciana (CAVECOVA), representants dels principals sindicats de la Comunitat (UGT i CCOO), representants de fundacions d'investigació en la matèria (fundació Centre d'Estudis Ambientals del Mediterrani – CEAM -), representants de les associacions d'agricultors i ramaders de la Comunitat Valenciana, les associacions ecologistes de major representativitat en la Comunitat (Seo BirdLife, Acció Ecologista Agró i Ecologistes en Acció), així com altres associacions representatives de la ciutadania en la Comunitat (Associació d'Esports de Muntanya de la Comunitat) i Universitats (Universitat de València).

La comissió tècnica del CAPMA s'ha reunit un total d'**11 ocasions**, a fi d'anar revisant el document preliminar de l'Estratègia, elaborat per la direcció general de Canvi Climàtic i Qualitat Ambiental, en coordinació amb la resta d'organismes implicats.

En totes les reunions s'han fet observacions, suggeriments i s'han aportat millores al text per part de les organitzacions, les quals s'han tingut en compte. Les reunions s'han desenvolupat amb fluïdesa i s'ha aconseguit un consens ampli entre els membres a la comissió de treball.

A més, de forma paral·lela a aquest procés participatiu, una versió preliminar del document es va distribuir a un **grup d'experts** en diferents àrees de coneixement relacionades amb el canvi climàtic format per investigadors, professors, catedràtics de l'àmbit universitari, periodistes, etc., que voluntàriament, han aportat informació addicional incorporada al document.

Addicionalment, les línies generals de l'Estratègia van ser presentades al públic en general en l'Eco-fira 2017 i han sigut exposades en diverses Jornades i cursos sobre canvi climàtic en diversos fòrums tècnics, socials, ambientals i periodístics, amb molt bon acolliment.

El 8 de maig de 2018 es va presentar el Document Preliminar d'Estratègia de Canvi Climàtic i Energia a la Comissió de Coordinació de Polítiques de Canvi Climàtic de la Comunitat Valenciana.

Finalment, les observacions contingudes en l'informe sobre l'Estratègia de l'**Alt Consell Científic Consultiu de la Comunitat Valenciana**, que va ser remès pel President de la institució en data **13 de novembre de 2018**, han sigut tingudes en compte en l'elaboració del text final.

3 Contingut

L'Estratègia està basada en les següents línies generals que regiran les polítiques de canvi climàtic a la Comunitat Valenciana en els pròxims anys:

Inclou Energia i Canvi Climàtic

Seguint directrius Europees, esta nova Estratègia Valenciana d'Energia i Canvi Climàtic (EVECC) 2030, és la primera Estratègia que es fa conjunta amb Energia, ja que no es pot parlar d'una estratègia enfront del Canvi Climàtic sense incloure el sector energètic. Segons dades de l'Agència Internacional de l'Energia, dos terços de les emissions tenen el seu origen en la producció o consum d'energia.

En línia amb els objectius de desenvolupament sostenible 2015 (ODS) en els que es basa l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides

En aquesta estratègia es deixa constància també que les polítiques i actuacions que duguen a terme les administracions públiques o els agents de cooperació internacional al desenvolupament de la Comunitat Valenciana, incorporaran com propis els cinc eixos centrals de l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible de Nacions Unides: Planeta, Persones, Prosperitat, Pau i Aliances i s'inclou una mesura sobre la difusió de la informació sobre l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible.

Elaborada en un procés participatiu amb el CAPMA-Experts

Com ja s'ha comentat, esta estratègia s'ha elaborat en un procés participatiu amb el Consell Assessor i de participació de Medi Ambient (CAPMA), a través de la Comissió Tècnica de canvi climàtic, i a més s'ha facilitat un esborrany del document a un grup d'experts en matèria de medi ambient i canvi climàtic, que han revisat el document i aportat comentaris.

Anàlisi detallada de situació i impactes en la Comunitat Valenciana

A partir dels resultats dels últims estudis realitzats per Centres d'Investigació i les universitats de la Comunitat Valenciana s'ha afegit un nou apartat molt complet sobre els impactes del Canvi Climàtic a la Comunitat Valenciana amb la finalitat de reflectir clarament que el canvi climàtic no és alguna cosa que estiga succeint en llocs remots, sinó que està passant ací i ara, en el nostre territori. En el document es deixa constància d'alguns dels impactes que ja s'han anat evidenciant i basant-se en ells, posteriorment, s'han definit les mesures d'adaptació adaptades a la problemàtica específica valenciana.

Incorporació d'indicadors en un sistema informàtic a través de web

Una altra de les novetats respecte a les estratègies anteriors és el mecanisme de seguiment de l'execució d'aquesta. Es pretén establir un sistema d'indicadors que es vol incorporar a una plataforma informàtica a la qual podran accedir tots els departaments participants en l'Estratègia i permetrà en el futur obtenir informació sobre l'estat d'implantació de la mateixa per mitjà d'un procés ràpid i molt més operatiu.

Transparència: seguiment públic de la seua execució

Des del mes de gener de 2018, s'ha publicat una versió del Document Preliminar d'Estratègia al web, que s'ha anat actualitzant aproximadament cada 15 dies, o cada vegada que les modificacions realitzades ho han requerit. D'esta manera s'ha garantit una total transparència en el seu procés d'elaboració i està previst que el seguiment de la seua execució siga igualment públic.

Major èmfasi en aspectes socioeconòmics, tant en impactes com proposta de mesures

La present Estratègia té com a objectiu general constituir-se com la ferramenta fonamental per a avançar cap a un nou model socioeconòmic compromès amb el nostre entorn, que porte a una minimització de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle i augmente la resiliència de les persones i del territori enfront dels efectes del canvi climàtic, especialment dels més vulnerables.

S'ha implicat a més organismes que en estratègies anteriors

En esta Estratègia s'ha implicat a més organismes que en Estratègies anteriors, com per exemple, l'Institut Valencià de Finances, la Delegació del Consell per al Model Social Valencià, la Direcció General d'Anàlisi i Polítiques Públiques i Coordinació, l'Entitat Pública de Sanejament d'Aigües Residuals, i la Direcció General de Cooperació i Solidaritat.

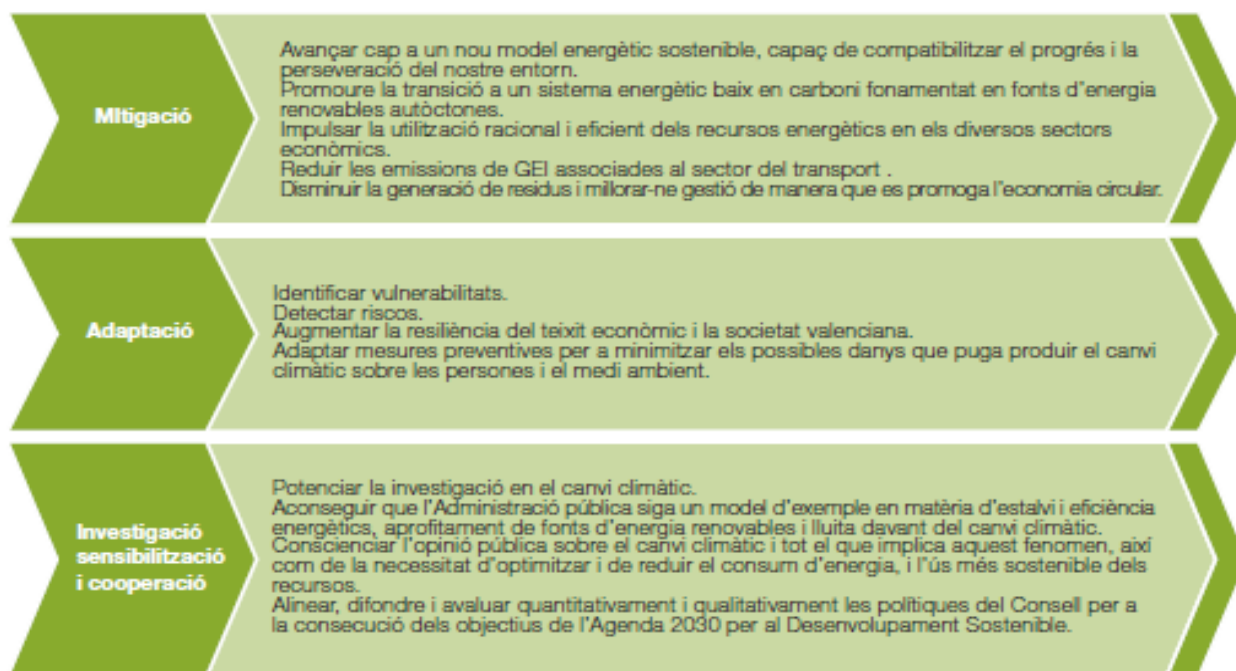
Foment a la investigació

La investigació, desenvolupament i la innovació tecnològica són àmbits clau davant de la lluita contra el canvi climàtic. És necessari augmentar el coneixement i potenciar la investigació sobre el canvi climàtic, els seus impactes i les opcions d'adaptació, així com la millora de l'eficiència energètica i estudi de noves tècniques que permeten la minimització o limitació de les emissions i

l'adaptació als efectes del canvi climàtic, i en conseqüència, a l'Estratègia s'ha inclòs una línia de mesures de foment de la investigació.

Objectius

Es fixen **objectius generals centrats en tres línies: la reducció de les emissions de Gasos d'Efecte d'Hivernacle, l'augment de les Energies Renovables i la millora en l'Eficiència Energètica**. Estes tres línies es dividixen en tres blocs, la **Mitigació, l'Adaptació, i la Investigació, Sensibilització i Cooperació**, sota un enfocament integrat de les polítiques de mitigació i adaptació.

Al document d'Estratègia es realitza el balanç d'energia i emissions en la Comunitat Valenciana per a l'any 2015, i es procedeix a analitzar la situació per a l'establiment d'objectius quantificats a l'àrea energètica per 2030.

En aquest context, en la Comunitat Valenciana s'hauria de fixar una reducció en l'àmbit territorial que contribuísca al compliment dels objectius en l'àmbit estatal i europeu. No obstant això, per a poder fixar uns objectius ambiciosos però realistes, cal considerar que les actuacions proposades no poden excedir l'àmbit competencial del Consell i que gran part de les mesures necessàries es troben sota la competència d'altres organismes, tant de l'administració general d'Estat, com a locals.

Pel que fa a l'àrea energètica, a partir de l'anàlisi de situació elaborat per l'IVACE es desenvolupa un escenari d'evolució amb horitzó 2030. Aquest objectiu està basat en la planificació energètica de la Generalitat a 2020. Es plantegen una sèrie d'actuacions tendents a la millora de l'eficiència energètica, la promoció de les energies renovables i l'autoconsum energètic.

El desenvolupament de les tecnologies de producció elèctrica a partir de fonts renovables (eòlica, solar fotovoltaica, autoconsum...) està fortament condicionat per les polítiques reguladores i

retributives establides per part del Govern d'Espanya per al conjunt de l'Estat, sobre les quals no es té cap marge d'actuació a escala auton mica. Si aquesta política reguladora estatal es modifica en el termini de vigència de l'Estratègia, amb la finalitat de fixar uns objectius més ambiciosos, la planificació que es presenta podria ser objecte d'una revisió i ajust dels compromisos adquirits.

D'acord amb tot l'indicat, es pretén que els objectius energètics de la Comunitat Valenciana a l'horitzó 2030 s'adapten als establits en les Directives Europees i, per tant, els objectius serien:

- Augment de l'eficiència energètica d'almenys el 32,5% per a 2030.
- Quota d'energia procedent de fonts renovables d'almenys el 32% del consum final brut d'energia de la UE en 2030.

En tot cas, els objectius de la present Estratègia s'alinearan i adaptaran a aquells objectius que s'establisquen en l'àmbit europeu i estatal. Tenint en compte la **millora** de la situació de **finançament** de la Comunitat Valenciana, que també farà possible un **millor compliment i més ràpidament** d'aquests ambiciosos objectius.

Es pretén que l'Estratègia siga un document viu que es revisar  amb regularitat a fi d'adaptar les mesures, actuacions i indicadors a la realitat del moment podent modificar els mateixos en la mesura que les circumstàncies ho requerisquen.

4 Seguiment

A partir de les mesures incloses a l'Estratègia, s'efectuar  un seguiment per mitjà d'indicadors o variables de seguiment que hauran de respondre als objectius generals, la visió i la missió d'aquesta, i permetran mesurar el grau de desenvolupament aconseguit.

S'ha establert un sistema d'indicadors que vindr  en un annex i que consisteix en:

- Un conjunt d'indicadors globals de seguiment.
- Un conjunt d'indicadors específics de cada sector, que completen el llistat anterior.

Aquests indicadors es pretenen incorporar en una plataforma informàtica a la qual podran accedir tots els departaments participants en l'Estratègia que permeta en el futur obtenir informació sobre l'estat d'implantació de la mateixa per mitjà d'un procés ràpid i operatiu i que, a més a més, estar  disponible en la web.

5 Mesures

A continuació es presenten les línies bàsiques de mesures que s'inclouen en l'Estratègia Valenciana de Canvi Climàtic i Energia 2030.

Per a complir els objectius establits, l'Estratègia fixa **88 mesures** definides en dues línies clares d'actuació: la mitigació i l'adaptació.

De les 88 mesures, hi ha 50 mesures de mitigació, 31 d'adaptació i 7 mesures que són comunes als dos àmbits. Les mesures s'han estructurat de la següent manera:

MITIGACIÓ – 50 mesures (1-50)	
Sector Públic (1-4)	4
Energia (5-12)	8
Petjada de carboni (13)	1
Sectors difusos	
Mobilitat i transport (14-16)	3
Agricultura i ramaderia (17-24)	8
Residencial, Comercial i Institucional (25-32)	8
Gasos fluorats (33)	1
Indústria fora del comerç de drets d'emissió (34-35)	2
Residus (36-40)	5
Embornals (41-47)	7
Salut (48-50)	3

ADAPTACIÓ – 31 mesures (51-81)	
Salut (51-56)	6
Àrea de la resposta a les emergències (57)	1
Agricultura i ramaderia (58-66)	9
Biodiversitat i forestal (67-71)	5
Recursos hídrics (72-78)	7
Zonas costaneres (79)	1
Paisatge (80)	1
Àmbit social (81)	1

Comunes: Mitigació i adaptació – 7 mesures (82-88)	
Investigació, desenvolupament i innovació tecnològica. (82-84)	3
Sensibilització, capacitat i participació (85-87)	3
Cooperació i desenvolupament sostenible (88)	1

Cada mesura té associades unes actuacions de desenvolupament concretes que han sigut definides pels diferents departaments del Consell amb competències en la matèria.

MITIGACIÓ: Sector Administració Pública

El Sector Públic ha de liderar la lluita davant el canvi climàtic, promovent l'estalvi energètic i l'ús de les energies renovables, com a exemple davant tota la ciutadania, i per això s'ha definit un paquet de mesures especial en aquest sector.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 1. Potenciar la incorporació de criteris medioambientals que lleven a una minimització de las emisiones de CO2 en los procedimientos de compra y contratación de las administraciones públicas de la Generalitat.	[SECRETARIA AUTONÒMICA D'HISENDA] [DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE] [SECRETARIA AUTONÒMICA DE SALUT PÚBLICA I DEL SISTEMA SANITARI PÚBLIC]
Mesura 2. Potenciar la implantació del Pla de transformació digital.	[DIRECCIÓ GENERAL DE TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ I LES COMUNICACIONS]
Mesura 3. Impulsar una administració pública energèticament eficient.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE]
Mesura 4. Plans de mobilitat segura i sostenible.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE]

MITIGACIÓ: Energia

Les mesures que s'inclouen en aquest sector responsable de la majoria de les emissions de GEH es basen en l'impuls de les energies renovables i la millora de l'eficiència energètica, reduir la dependència del petroli i promoure l'autoconsum.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 5. Incrementar la participació de l'energia eòlica sobre la producció total d'energia elèctrica.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE] [DIRECCIÓ GENERAL DE TRIBUTS I JOC]
Mesura 6. Incrementar la participació de l'energia solar fotovoltaica sobre la producció total d'energia elèctrica.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE] [DIRECCIÓ GENERAL DE TRIBUTS I JOC]
Mesura 7. Incrementar la participació de l'energia hidràulica sobre la producció total d'energia elèctrica.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE]
Mesura 8. Incrementar la participació de la biomassa/biogàs sobre la producció total d'energia elèctrica.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE]
Mesura 9. Incrementar la potència instal·lada en sistemes d'autoconsum d'energia elèctrica.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE]
Mesura 10. Fomentar l'ús de la biomassa/biogàs per a usos tèrmics.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE] [DIRECCIÓ GENERAL DE TRIBUTS I JOC]
Mesura 11. Incrementar la superfície de captació solar tèrmica en servei.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE]
Mesura 12. Incrementar el consum global d'energia geotèrmica i altres energies de l'ambient.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE]

MITIGACIÓ: Petjada de carboni

La petjada de carboni és un indicador de la totalitat de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH) emesos per efecte indirecte o directe d'un individu, organització, activitat o producte. S'obté mitjançant un càlcul i el valor es presenta en emissions de GEH produïts (mesurats en quantitat de CO₂ equivalent). Aquest valor pot servir no només per a quantificar l'impacte sobre el canvi climàtic, sinó també per a identificar les possibilitats de reducció i compensació, i per a realitzar un ús més eficient dels recursos.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 13. Impulsar el càlcul, seguiment i reducció de la petjada de carboni en entitats públiques i privades.	[CENTRE D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA (CEACV)] [DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA] [ENTITAT PÚBLICA DE SANEJAMENT D'AIGÜES RESIDUALS (EPSAR)] [DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]

MITIGACIÓ: Mobilitat i transport

Un dels principals sectors responsables de les emissions GEH és el sector del transport. Es caracteritza per l'ús preferent de combustibles derivats del petroli que representen més del 90% del total d'energia consumida en el sector transport a Espanya, i responsable de quasi el 25% de les emissions.

Aquestes emissions depenen, bàsicament, de tres variables:

- Nombre de desplaçaments, així com distància i temps mitjans d'aquests.
- Repartiment modal d'aquests desplaçaments
- Tecnologia i eficiència dels vehicles utilitzats en els desplaçaments motoritzats.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 14. Nou model de mobilitat.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE] [DIRECCIÓ GENERAL D'OBRES PÚBLIQUES, TRANSPORT I MOBILITAT] [DIRECCIÓ GENERAL ORDENACIÓ DEL TERRITORI, URBANISME I PAISATGE]
Mesura 15. Millora del repartiment modal.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE] [DIRECCIÓ GENERAL D'OBRES PÚBLIQUES, TRANSPORT I MOBILITAT] [DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA]
Mesura 16. Actuacions sobre vehicles.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE] [DIRECCIÓ GENERAL D'OBRES PÚBLIQUES, TRANSPORT I MOBILITAT] [DIRECCIÓ GENERAL DE TRIBUTS I JOC]

MITIGACIÓ: Agricultura i ramaderia

A Espanya, el 2017, el sector d'agricultura i ramaderia va representar el 12% del total d'emissions. En el desenvolupament de les activitats associades a aquest sector es produeixen importants quantitats de gasos d'efecte d'hivernacle. Aquestes emissions es produeixen a partir de les pràctiques agrícoles: labors de camp, manipulació i transport, com a producte indirecte dels fertilitzants, i en el cas de la ramaderia, a més es produeixen emissions de metà durant la digestió a causa de la fermentació entèrica i l'alliberat pel fem. L'optimització d'aquestes activitats és necessària per aconseguir una reducció d'aquestes emissions i poder desenvolupar l'activitat d'una manera més sostenible.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 17. Promoure la “Iniciativa 4 per mil”, millorant la gestió del carboni dels sòls, mitjançant pràctiques agràries que incrementen el contingut de matèria orgànica del sòl o n'eviten la pèrdua.	[SECRETÀRIA AUTONÓMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
Mesura 18. Fomentar les pràctiques que milloren l'eficiència de la fertilització a zones vulnerables.	[SECRETÀRIA AUTONÓMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
Mesura 19. Fomentar l'agricultura i la ramaderia ecològiques, així com els seus models de transició.	[SECRETÀRIA AUTONÓMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL] [DIRECCIÓ GENERAL DEL CANVI CLIMÀTIC I QUALITAT AMBIENTAL]
Mesura 20. Reducció de les emissions de GEH en la ramaderia mitjançant el control de l'alimentació i la millora de l'eficiència productiva.	[SECRETÀRIA AUTONÓMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
Mesura 21. Millorar l'eficiència energètica i el consum d'aigua de les explotacions ramaderes.	[SECRETÀRIA AUTONÓMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL] [ENERGIA]
Mesura 22. Fomentar la màxima eficiència energètica de la maquinària utilitzada en l'àmbit agropecuari i pesquer.	[SECRETÀRIA AUTONÓMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL] [ENERGIA]
Mesura 23 Fomentar la implantació territorial de les explotacions ramaderes més eficients o de menor impacte ambiental.	[SECRETÀRIA AUTONÓMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
Mesura 24. Reduir la distància del transport de matèries primeres per a l'alimentació animal.	[SECRETÀRIA AUTONÓMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]

MITIGACIÓ: Sectors residencial, comercial i institucional

Les mesures comprenen la regulació de l'ocupació racional i sostenible del sòl, el foment de l'eficiència energètica i l'ús d'energies renovables en edificis i infraestructures urbanes, la implicació del xicotet comerç en la lluita contra el canvi climàtic, la sensibilització als consumidors sobre hàbits de compra mediambientalment respectuosos, la reducció del consum energètic i la producció de residus en el sector del comerç, i el suport al comerç de proximitat. També es pretén incloure la sostenibilitat ambiental com eix de les estratègies turístiques, impulsar el turisme sostenible

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 25. Fomentar l'ocupació racional i sostenible del sòl mitjançant l'ordenació territorial, procurant l'ocupació compacta, potenciant la biodiversitat i revaloren el patrimoni edificat.	[DIRECCIÓ GENERAL ORDENACIÓ DEL TERRITORI, URBANISME I PAISATGE] [DIRECCIÓ GENERAL D'HABITATGE, REHABILITACIÓ I REGENERACIÓ URBANA] [DIRECCIÓ GENERAL DE PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS]
Mesura 26. Reduir el consum d'energia a edificis i a la llar mitjançant accions de foment de l'eficiència energètica i la utilització d'energies renovables.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE] [DIRECCIÓ GENERAL D'HABITATGE, REHABILITACIÓ I REGENERACIÓ URBANA] [DIRECCIÓ GENERAL DE TRIBUTS I JOC]
Mesura 27. Implicar el xicotet comerç en la lluita contra el canvi climàtic.	[DIRECCIÓ GENERAL DE COMERÇ I CONSUM]
Mesura 28. Promoure el consum de productes de proximitat i d'agricultura ecològica.	[[SECRETÀRIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL] [DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA]
Mesura 29. Fomentar la sostenibilitat ambiental com a eix de les estratègies turístiques.	[AGÈNCIA VALENCIANA DE TURISME]
Mesura 30. Establiment d'incentius amb la finalitat d'impulsar el turisme sostenible i promoure la reducció de les emissions de CO ₂ en el sector.	[AGÈNCIA VALENCIANA DE TURISME]
Mesura 31. Inversió i manteniment d'infraestructures i equipaments sostenibles.	[AGÈNCIA VALENCIANA DE TURISME]
Mesura 32. Col·laboració amb les entitats locals.	[DIRECCIÓ GENERAL DEL CANVI CLIMÀTIC I QUALITAT AMBIENTAL] [AGÈNCIA VALENCIANA DE SEGURETAT I RESPOSTA A EMERGÈNCIES] [DIRECCIÓ GENERAL DEL CANVI CLIMÀTIC I QUALITAT AMBIENTAL] [DIRECCIÓ GENERAL DE PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS] [AGÈNCIA VALENCIANA DE TURISME]

MITIGACIÓ: Gasos Fluorats

Els gasos fluorats s'utilitzen com a refrigerants, dissolvents, espumants o agents extintors d'incendis. Tenen un potencial de calfament elevat. El 2016 les emissions d'aquestes substàncies van representar un 5% de les emissions difuses de GEH.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 33. Establir un programa de control de gasos fluorats conjunt i coordinat entre els departaments amb competències en qualitat ambiental, indústria, comerç i transport.	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA [DIRECCIÓ GENERAL DEL CANVI CLIMÀTIC I QUALITAT AMBIENTAL]

MITIGACIÓ: Indústria fora del comerç de drets d'emissió

Les mesures es basen en fomentar la reducció de les emissions de GEH en les instal·lacions industrials de la Comunitat Valenciana.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 34. Fomentar la reducció de les emissions de GEH i la millora de la competitivitat del teixit empresarial i econòmic valencià mitjançant la millora de l'eficiència energètica.	[DIRECCIÓ GENERAL DEL CANVI CLIMÀTIC I QUALITAT AMBIENTAL] [DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL –AVALUACIÓ AMBIENTAL] [INSTITUT VALENCIÀ DE FINANCES]
Mesura 35. Impuls de la cogeneració d'alta eficiència	[DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE]

MITIGACIÓ: Residus

En 2017 les emissions associades al sector de residus han representat un 4% de les emissions totals. Per això, cal fomentar la reducció de la taxa de generació de residus municipals, i l'optimització en la segregació en origen i recollida selectiva de residus, així com incrementar la recuperació i fomentar les actuacions per a evitar l'emissió de biogàs d'abocador.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 36. Fomentar de manera prioritària la reducció de la taxa de generació de residus municipals (residus domèstics i residus assimilables procedents dels comerços, indústries i institucions).	[DIRECCIÓ GENERAL DEL CANVI CLIMÀTIC I QUALITAT AMBIENTAL] [DIRECCIÓ GENERAL DE TRIBUTS I JOC]
Mesura 37. Optimitzar la segregació en origen i la recollida selectiva de residus domèstics vigent, i implantar la recollida selectiva de matèria orgànica, incloent-hi la fracció de residus verds.	[DIRECCIÓ GENERAL DEL CANVI CLIMÀTIC I QUALITAT AMBIENTAL]
Mesura 38. Incrementar la recuperació i posterior aprofitament de les matèries que contenen els residus domèstics barrejats augmentant la taxa de recuperació material de les plantes de tractament de residus barrejats i les plantes de classificació de residus d'envasos.	[DIRECCIÓ GENERAL DEL CANVI CLIMÀTIC I QUALITAT AMBIENTAL]
Mesura 39. Foment de l'ús de residus orgànics generats en activitats externes al sector agropecuari (residus sòlids urbans, llots de depuradores, residus d'indústries agroalimentàries, etc.), d'acord amb els objectius de l'economia circular.	[SECRETÀRIA AUTONÓMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
Mesura 40. Fomentar les actuacions per a evitar l'emissió a l'atmosfera de biogàs generat a abocadors i encaminades a l'aprofitament energètic d'aquest.	[DIRECCIÓ GENERAL DEL CANVI CLIMÀTIC I QUALITAT AMBIENTAL] [DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE]

MITIGACIÓ: Embornals

Les mesures per a millorar la capacitat d'absorció dels embornals inclouen actuacions per a avaluar la capacitat d'absorció de carboni, increment i potenciació dels plans de repoblament de terres agrícoles abandonades o degradades, i de reforestació de terres marginals o terrenys danyats pels incendis. També inclou mesures encaminades a la prevenció i la lluita contra incendis així com al combat i minimització dels seus efectes col·laterals.

Mesura

Mesura 41. Avaluar la capacitat d'absorció de carboni per les formacions vegetals elaborant inventaris periòdics de les capacitats de captació de CO₂ per masses forestals, ús de la terra.

Mesura 42. Increment i potenciació dels plans de repoblament de terres agrícoles abandonades o degradades, de reforestació de terres marginals i de recuperació de terres danyades per incendis forestals.

Mesura 43. Incorporar en els criteris de disseny de les diverses actuacions sobre el territori la vegetació existent o la compensació d'aquesta.

Mesura 44. Augmentar la quantitat dels embornals de carboni, planificant i desenvolupant actuacions de restauració hidrologico-forestal.

Mesura 45. Maximitzar el potencial dels aiguamolls com a embornals de carboni i generadors de precipitació.

Mesura 46. Establiment d'accions preventives, de lluita, de seguiment i de mitigació dels efectes dels incendis forestals.

Mesura 47. Incrementar la capacitat de fixació de CO₂ dels ecosistemes forestals, mitjançant el foment d'instruments de planificació forestal.

Departament responsable d'executar les actuacions
[DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]

[DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]
[DIRECCIÓ GENERAL DE PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS]

[DIRECCIÓ GENERAL ORDENACIÓ DEL TERRITORI, URBANISME I PAISATGE]

[DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]

[DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]

[DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]
[DIRECCIÓ GENERAL DE PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS]
[SECRETARIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
[DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]

MITIGACIÓ: Salut

Es pretén potenciar programes de promoció de la salut que tinguen un efecte indirecte en la mitigació del canvi climàtic. A través de diferents mecanismes, aquestes pautes de consum actuen contra factors vinculats al canvi climàtic. La promoció d'hàbits saludables, tals com el foment de la mobilitat activa (caminar, bicicleta...), i el foment del consum d'aliments frescos de proximitat, redueix la contaminació vinculada al transport.

D'altra banda, el foment de dietes saludables i equilibrades, relacionades amb un major consum de vegetals, fruites i llegums, en detriment d'un consum excessiu de carns, redueix les emissions en la producció d'aliments.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 48. Promoure en la població general el seguiment de dietes equilibrades, sostenibles i saludables. Consum conscient.	[DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA] [DIRECCIÓ GENERAL D'OBRES PÚBLIQUES, TRANSPORT I MOBILITAT]
Mesura 49. Promoure, per mitjà dels programes per a la promoció de la salut als centres de treball, accions mitigadores davant del canvi climàtic.	[DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA]
Mesura 50. Promoure als municipis la potenciació i la cura dels entorns verds urbans i periurbans com a espais generadors de salut.	[DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA]

ADAPTACIÓ: Salut

Les mesures fan referència a la sanitat ambiental, la seguretat alimentària i el control de vectors com a eixos principals.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 51. Desenvolupament i manteniment de l'actual Sistema de Vigilància i Informació en Seguretat Alimentària de la Comunitat Valenciana sobre els perills químics o biològics vinculats amb el canvi climàtic (plaguicides, microorganismes patògens alimentaris, micotoxines, pesticides i metalls, etc.).	[DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA]
Mesura 52. Vigilància sistemàtica de l'ús de plaguicides a la Comunitat Valenciana.	[DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA]
Mesura 53. Avaluar l'exposició i estimar el risc de l'exposició externa i interna a contaminants i residus de plaguicides prioritaris i emergents, lligats amb el canvi climàtic en la població de la Comunitat Valenciana, en diversos grups de població, zones geogràfiques distintes i al llarg del temps.	[DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA]
Mesura 54. Desenvolupament d'altres eines d'informació sobre l'impacte dels riscos ambientals derivats del canvi climàtic en la salut de la població de la Comunitat Valenciana.	[DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA]
Mesura 55. Prevenir els efectes en la salut derivats de l'extensió de l' <i>Aedes albopictus</i> (mosquit tigre) i altres vectors a la Comunitat Valenciana.	[DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA]
Mesura 56. Potenciar intervencions preventives sobre les poblacions més vulnerables davant dels efectes del canvi climàtic en el nostre àmbit (especialment, els vinculats a l'exposició a temperatures extremes).	[DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA]

ADAPTACIÓ: Resposta a les emergències

Les mesures estan orientades a anticipar-se al risc davant fenòmens meteorològics extrems derivats del canvi climàtic i reduir el seu impacte.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 57. Reducció de riscos i prevenció d'impactes mitjançant l'establiment d'alertes i de planificació en casos d'emergència.	[AGÈNCIA VALENCIANA DE SEGURETAT I RESPOSTA A EMERGÈNCIES]

ADAPTACIÓ: Agricultura i ramaderia

Les mesures en aquest sector es basen en identificar els principals impactes en l'agricultura, ramaderia i pesca, i les possibilitats d'adaptació.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 58. Avaluació de la vulnerabilitat en el sector agrari	[SECRETÀRIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
Mesura 59. Promoure l'aplicació d'incentius positius per a la conservació i utilització sostenible de la diversitat biològica en agricultura.	SECRETARIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
Mesura 60. Fomentar la conservació de les varietats agràries valencianes.	[SECRETARIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL] [DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]
Mesura 61. Adaptació dels cultius a les zones humides.	[SECRETARIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL] [DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]
Mesura 62. Fomentar les actuacions destinades a evitar l'abandó de sòl agrari.	[SECRETARIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
Mesura 63. Fomentar tècniques encaminades a evitar la pèrdua de sòl en cultius ja existents.	[SECRETARIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
Mesura 64. Fomentar la diversitat de recursos zoogenètics que permeten l'adaptació productiva als canvis de temperatura, d'humitat i de vent.	[SECRETARIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
Mesura 65. Millorar les instal·lacions ramaderes ajustant-les a les necessitats climàtiques compatibles amb les produccions i amb el benestar animal.	[SECRETARIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
Mesura 66. Seguiment de les malalties emergents conseqüència del canvi climàtic i establiment d'actuacions per a erradicarles.	[SECRETARIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]

ADAPTACIÓ: Biodiversitat i forestal

Les mesures incloses en aquest sector es basen en identificar i pal·liar els principals impactes en ecosistemes i fomentar la resiliència de les masses forestals de la Comunitat Valenciana, detectar els hàbitats més vulnerables al canvi climàtic, afavorir l'adaptació dels ecosistemes forestals al canvi climàtic, control de plagues, detectar espècies invasores i iniciar un programa d'eliminació d'aquestes.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 67. Afavorir l'adaptació dels ecosistemes forestals al canvi climàtic millorant la seua qualitat com a embornals mitjançant actuacions de conservació de les masses forestals.	[DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]
Mesura 68. Identificació, seguiment i actuacions de minimització o compensació d'impactes sobre els hàbitats i els tàxons de la Comunitat Valenciana més vulnerables al canvi climàtic.	[DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]
Mesura 69. Elaboració de plans i programes d'adaptació dels ecosistemes forestals davant del canvi climàtic.	[DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]
Mesura 70. Fomentar una ordenació sostenible del medi ambient urbà i rural.	[DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL-AVALUACIÓ AMBIENTAL]
Mesura 71. Analitzar i estudiar l'aplicació de pagaments per serveis ambientals forestals per al foment i finançament privat del subministrament d'externalitats positives que produeix el terreny forestal de la Comunitat Valenciana.	[DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]

ADAPTACIÓ: Recursos hídrics

Les mesures d'aquest sector es basen en la valoració dels efectes potencials del canvi climàtic sobre l'oferta i la demanda dels recursos hídrics, mesures d'ajust d'aquests, inversions per a la millora de la qualitat de l'aigua, establiment d'ajudes a municipis per a obres de proveïment, sanejament i contra inundacions, promoció dels projectes de reutilització d'aigües regenerades, i modernització de regadius.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 72. Creació de l'Observatori de l'Aigua.	[DIRECCIÓ GENERAL DE L'AIGUA]
Mesura 73. Optimització de xarxes.	[DIRECCIÓ GENERAL DE L'AIGUA]
Mesura 74. Revisió i actualització del Pla de depuració i del Pla de reutilització d'aigües regenerades.	[DIRECCIÓ GENERAL DE L'AIGUA] [DIRECCIÓ GENERAL D'INDÚSTRIA I ENERGIA-IVACE]
Mesura 75. Incentivar la realització d'obres de proveïment d'aigua, sanejament i defensa contra inundacions.	[DIRECCIÓ GENERAL DE L'AIGUA]
Mesura 76. Cerca de solucions als problemes principals de sobreexplotació de conca.	[DIRECCIÓ GENERAL DE L'AIGUA] [DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]
Mesura 77. Maximitzar la capacitat dels aiguamolls com a amortidors d'impactes per temporals (inundacions i erosió de la costa).	[DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]
Mesura 78. Aprovació i seguiment del nou Pla de modernització del regadiu de la Comunitat Valenciana.	[SECRETÀRIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]

ADAPTACIÓ: Zones costaneres

És necessari promoure la identificació de les àrees i elements de la costa més vulnerables a l'efecte del canvi climàtic, avaluar el seu valor ambiental i els seus impactes econòmics, així com el risc d'inundació d'origen marí.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 79. Identificar les àrees i els elements de la costa de la Comunitat més vulnerables; avaluar-ne el valor ambiental.	[DIRECCIÓ GENERAL ORDENACIÓ DEL TERRITORI, URBANISME I PAISATGE] [DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL]

ADAPTACIÓ: Paisatge

La mesura consisteix en la gestió dels diversos paisatges del territori mitjançant diferents instruments de planificació territorial i urbanística, i l'incorporació d'accions per a la preservació d'aquests.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 80. Gestió dels diversos paisatges del territori mitjançant diversos instruments de planificació territorial i urbanística i la incorporació d'accions per a la preservació d'aquests.	[DIRECCIÓ GENERAL ORDENACIÓ DEL TERRITORI, URBANISME I PAISATGE]

ADAPTACIÓ: Àmbit social

Queda reflectit que és necessària l'adopció de mesures per a poder planificar l'adaptació social a l'efecte del canvi climàtic amb les garanties degudes. A més, és necessària l'adopció de mesures per a pal·liar i reduir la pobresa energètica a les llars en situació de vulnerabilitat social, així com establir mesures efectives preventives per a incrementar l'estalvi i l'eficiència energètica.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 81. Informar i sensibilitzar persones i grups vulnerables per a previndre els efectes perjudicials del canvi climàtic.	[DELEGACIÓ DEL CONSELL PER AL MODEL SOCIAL VALENCIÀ]

COMUNES: Investigació, desenvolupament i innovació tecnològica

Les mesures establides en aquest apartat tenen com a objectiu potenciar la investigació dedicada a augmentar el coneixement sobre el Canvi Climàtic i fomentar la mitigació de les emissions de Gasos d'Efecte d'hivernacle.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 82. Potenciar la investigació científica dedicada a augmentar el coneixement sobre el canvi climàtic; estudiar l'adaptació a aquest i fomentar la mitigació de les emissions de GEH a la Comunitat Valenciana.	[DIRECCIÓ GENERAL D'UNIVERSITATS] [INSTITUT VALENCIÀ D'INVESTIGACIONS AGRÀRIES] [DIRECCIÓ GENERAL DEL CANVI CLIMÀTIC I QUALITAT AMBIENTAL] [DIRECCIÓ GENERAL DE PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS] [AGÈNCIA VALENCIANA DE TURISME] [DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA] [DIRECCIÓ GENERAL D'INDUSTRIA I ENERGIA-IVACE] [SECRETÀRIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
Mesura 83. Creació i manteniment de mecanismes de cooperació entre l'Administració del Consell amb competències en matèria de canvi climàtic i les universitats de la Comunitat Valenciana.	[DIRECCIÓ GENERAL DEL CANVI CLIMÀTIC I QUALITAT AMBIENTAL]
Mesura 84. Investigació de l'impacte del canvi climàtic sobre diversos sectors.	[INSTITUT VALENCIÀ D'INVESTIGACIONS AGRÀRIES] [DIRECCIÓ GENERAL DE PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS] [AGÈNCIA VALENCIANA DE TURISME] [DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA] [DIRECCIÓ GENERAL D'INDUSTRIA I ENERGIA-IVACE] [SECRETÀRIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]

COMUNES: Sensibilització, capacitat i participació

L'aplicació de mesures que afecten a tota la societat ha d'anar unida al foment de la sensibilització, la millor comprensió, la conscienciació i la formació de la ciutadania valenciana en tot el relacionat amb el canvi climàtic i la transformació energètica indispensable per a la seua mitigació i adaptació. Per això, en aquest sentit, es plantegen actuacions d'educació ambiental com a base per a aconseguir la voluntat social necessària per a avançar cap a una societat baixa en carboni i resilient enfront del canvi climàtic.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 85. Millorar el coneixement i la percepció de la societat sobre el canvi climàtic.	[CENTRE D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA (CEACV)] [DIRECCIÓ GENERAL D'ANÀLISI I POLÍTIQUES PÚBLIQUES] [AGÈNCIA VALENCIANA DE TURISME] [DIRECCIÓ GENERAL D'HABITATGE, REHABILITACIÓ I REGENERACIÓ URBANA]
Mesura 86. Promoure la formació de docents, educadors i tècnics en aquesta matèria, tant en continguts com en les eines didàctiques i pedagògiques més efectives relacionades amb el canvi climàtic.	[CENTRE D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA (CEACV)] [SECRETARIA. AUTONÒMICA. D'EDUCACIÓ I INVESTIGACIÓ] [DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA] [DIRECCIÓ GENERAL D'INDUSTRIA I ENERGIA-IVACE] [SECRETÀRIA AUTONÒMICA. D'AGRICULTURA I DESENVOLUPAMENT RURAL]
Mesura 87. Difusió d'informació sobre possibles efectes derivats del canvi climàtic i com reduir-los.	[CENTRE D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA (CEACV)] [DIRECCIÓ GENERAL D'OBRES PÚBLIQUES, TRANSPORT I MOBILITAT] [DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA] [DIRECCIÓ GENERAL D'INDUSTRIA I ENERGIA-IVACE] [DIRECCIÓ GENERAL D'HABITATGE, REHABILITACIÓ I REGENERACIÓ URBANA] [AGÈNCIA VALENCIANA DE TURISME] [DIRECCIÓ GENERAL DE PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS] [DIRECCIÓ GENERAL DE MEDI NATURAL] [DIRECCIÓ GENERAL DEL CANVI CLIMÀTIC I QUALITAT AMBIENTAL]

COMUNES: Cooperació i desenvolupament sostenible

Els objectius d'aquesta estratègia i altres polítiques del Consell, han d'estar en línia amb els objectius de desenvolupament sostenible de Nacions Unides, per això és necessari alinear, difondre i avaluar quantitativament i qualitativa, les polítiques del Consell per a la consecució dels Objectius de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible.

Mesura	Departament responsable d'executar les actuacions
Mesura 88. Difusió i seguiment del compliment de l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible.	[DIRECCIÓ GENERAL DE COOPERACIÓ I SOLIDARITAT]